

1. Valsts kompensācija cietušajiem: 2025.gada I pusgada darbības rezultatīvie rādītāji

Tiesu administrācija (turpmāk – TA) atbilstoši Ministru kabineta 2022.gada 20.septembra noteikumos Nr.585 “Tiesu administrācijas nolikums” un likumā “Par valsts kompensāciju cietušajiem” (turpmāk – likums) noteiktajam izmaksā valsts kompensāciju cietušajiem.

Tiesības uz valsts kompensāciju:

- uzsākts kriminālprocess;
- persona atzīta par cietušo kriminālprocesā
- noziedzīgam nodarījumam noteikta kvalifikācija pēc konkrēta Krimināllikuma panta

Ja noziedzīga nodarījuma rezultātā:

- iestājusies personas nāve;
- cietušajam nodarīti smagi vai vidēja smaguma miesas bojājumi;
- aizskarta cietušā tikumība vai dzimumneaizskaramība;
- cietušais ir cilvēku tirdzniecības upuris
- cietušais inficēts ar cilvēka imūndeficīta vīrusu, B vai C hepatītu.

Valsts kompensācijas pieprasījumu TA iesniedz trīs gadu laikā pēc dienas, kad persona atzīta par cietušo vai ir uzzinājusi par faktiem, kas šai personai dod tiesības to darīt.

Informatīvais atbalsts cietušajiem:

Tālrunis 116006 darbojas katru dienu no plkst. 12.00 līdz plkst. 22.00, tā darbību nodrošina biedrība “Skalbes”.

Biedrība “Skalbes”, izpildot deleģēto valsts pārvaldes uzdevumu, nodrošina:

- emocionālā un psiholoģiskā atbalsta sniegšanu noziedzīgos nodarījumos cietušajiem;
- informatīvā atbalsta sniegšanu cietušajiem, tostarp informāciju par cietušo procesuālajām tiesībām (piemēram, par tiesībām kriminālprocesā, tiesībām uz kaitējuma atlīdzinājumu, valsts kompensāciju u.c.), pieejamajiem pakalpojumiem un cietušo atbalsta dienestiem;
- informācijas par cietušo atbalstu un tiesībām apkopošanu un uzturēšanu interneta tīmekļvietnē www.cietusajiem.lv (turpmāk – tīmekļvietne);
- informācijas par valsts pārvaldes uzdevuma saturu, izpildes rezultātīvo rādītāju apkopošanu un publiskošanu, tai skaitā sociālajos tīklos un tīmekļvietnēs, kā arī veic pakalpojuma pieejamības veicināšanas pasākumus.

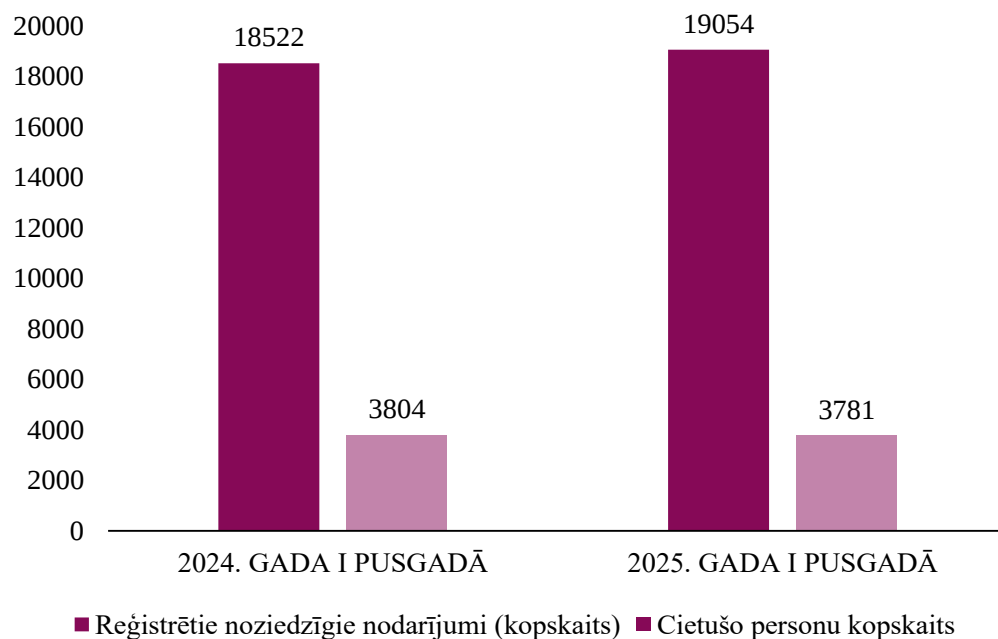
TA bezmaksas informatīvais tālrunis 80001801

TA darbdienās no plkst. 8.30 līdz plkst. 17.00 nodrošina informāciju par valsts kompensācijas pieprasīšanas kārtību, saņemšanas nosacījumiem un veidlapas aizpildīšanu.

Secinājumi

Personu skaits, kuras izmanto informatīvo bezmaksas atbalsta tālruni 2025.gada I pusgadā ir 692, kas ir par 329 mazāk nekā 2024.gada I pusgadā. Kā pamatojumu var minēt, ka kriminālprocesa ietvaros procesa virzītāji, piešķirot cietušā statusu, mērķtiecīgi iesaistās un informē personas par cietušo tiesībām, tostarp sniedz skaidrāku informāciju par valsts kompensācijas saņemšanas nosacījumiem un kārtību, izsniedz informatīvus materiālus, kā arī valsts kompensācijas pieprasījuma veidlapas.

Reģistrētie noziedzīgie nodarījumi un cietušo personu skaits

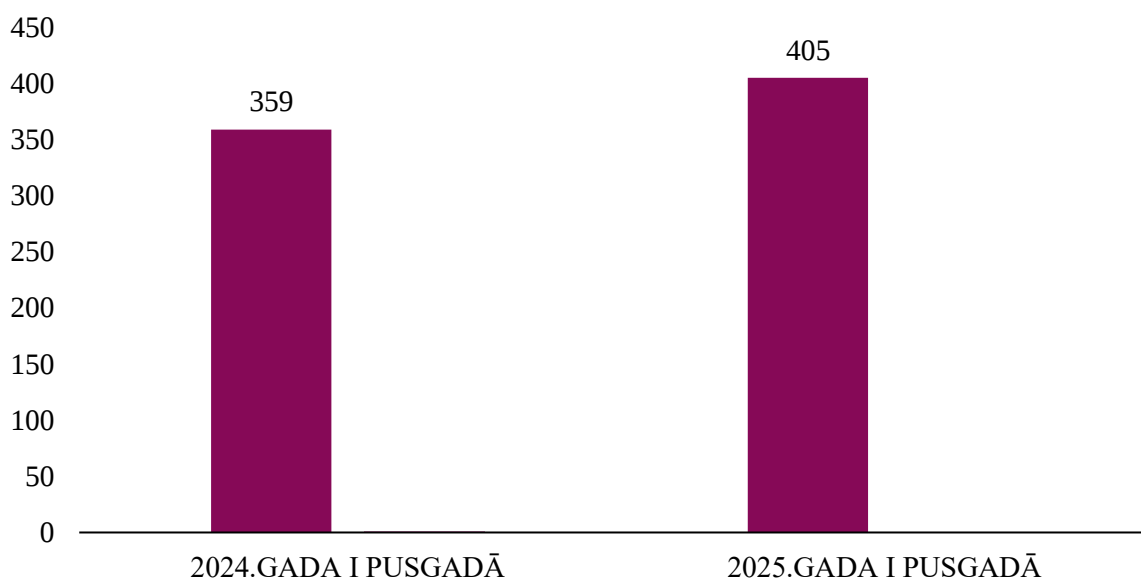

Reģistrēto noziedzīgo nodarījumu kopskaits* valstī, salīdzinot ar 2024.gada I pusgadu, ir palielinājies par 2,79%, savukārt cietušo personu kopskaits* - pazeminājies par 0,61%.

	2024.gada I pusgadā* (skaits)	2025.gada I pusgadā* (skaits)	pieaugums/ samazinājums (skaits)	pieaugums/ samazinājums (%)
Cietušo personu skaits, sakarā ar iestājušos personas nāvi (KL 116.-123., 125.panta trešā daļa)	51	42	-9	-21,43
Cietušo personu skaits, sakarā ar aizskartu tikumību vai dzimumneaizskaramību (KL 159.-162. ¹ , 164., 166.pants)	165	160	-5	-3,13
Cietušo personu skaits, sakarā ar nodarītiem smagiem miesas bojājumiem (KL 125.panta pirmā un otrā daļa, 131.pants)	31	29	-2	-6,90
Cietušo personu skaits, sakarā ar nodarītiem vidēja smaguma miesas bojājumiem (KL 126.pants, 131.pants)	119	115	-4	-3,48
Cietušo personu skaits sakarā ar cilvēku tirdzniecību (KL 154. ¹ pants)	-	3	3	100
Cietušo personu skaits sakarā ar cilvēka imūndeficīta vīrusu, B vai C hepatīta inficēšanu (KL 133.pants)	-	1	1	100

* dati par reģistrētiem noziedzīgiem nodarījumiem un cietušo personu skaitu no Informācijas centra „Sodu reģistra datu noliktavas sistēma”.

2. Saņemtie valsts kompensācijas pieprasījumi

TA 2025.gada I pusgadā saņemti 405 valsts kompensācijas pieprasījumi, kas ir par 46 pieprasījumiem (11,36%) vairāk kā 2024.gada I pusgadā. Salīdzinot ar 2024.gada I pusgadu, ir palielinājies gan reģistrēto noziedzīgo nodarījumu skaits, gan valsts kompensācijas pieprasījumu skaits.

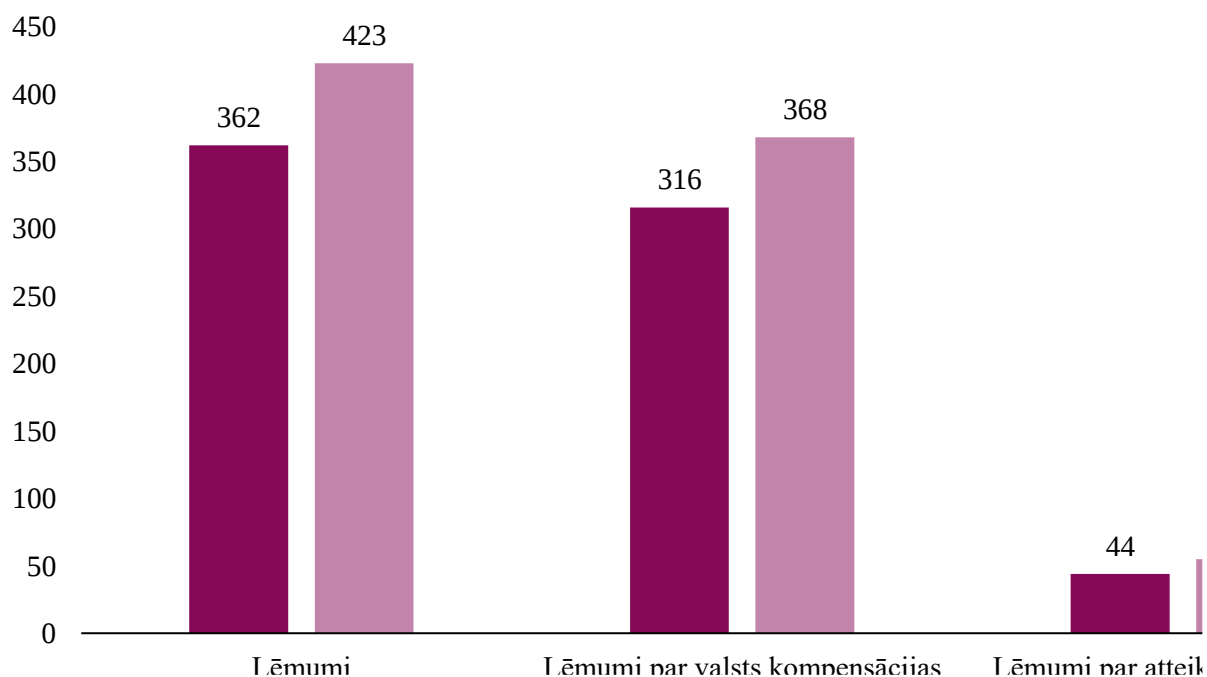
2025.gada I pusgadā cietušo personu skaits sakarā ar noziedzīgajiem nodarījumiem, par kuriem ir tiesības saņemt valsts kompensāciju, ir 350, savukārt valsts kompensācijas pieprasījumu skaits ir 405. Līdz ar to secināms, ka pārskatāmajā periodā iesniegto valsts kompensācijas pieprasījumu skaits ir par 55 vairāk nekā cietušo personu skaits. Valsts kompensāciju cietušajiem var pieprasīt trīs gadu laikā kopš persona atzīta par cietušo, līdz ar to kompensācijas pieprasījumu skaita palielinājums saistīts ar to, ka daļa cietušo TA vēršas divu līdz trīs gadu laikā no brīža, kad atzīti par cietušajiem.

Trīs gadu termiņš valsts kompensācijas pieprasījuma iesniegšanai ir objektīvi pamatots, jo kriminālprocesa izmeklēšanas gaitā ne vienmēr tiek noskaidroti visi ar noziedzīgo nodarījumu saistītie apstākļi, proti, nav gūti pietiekami pierādījumi, lai būtu pamats izmaksāt valsts kompensāciju.

Valsts kompensācijas pieprasījumu skaitā ir ieskaitāmi arī tie valsts kompensācijas pieprasījumi, kurus iesniedz tie cietušie, kuriem saskaņā ar likumu nav pamata izmaksāt valsts kompensāciju, piemēram, nav iestājušās likumā noteiktās sekas, noziedzīgs nodarījums izdarīts ārpus Latvijas Republikas, kriminālprocesā pieņemts lēmums par kriminālprocesa izbeigšanu, jo izdarītajā nodarījumā nav noziedzīga nodarījuma sastāva u.c.

Papildu iemesls valsts kompensācijas pieprasījumu skaita palielinājumam 2025. gada I pusgadā ir tāds, ka paplašinājies to personu loks, kam ir tiesības uz valsts kompensāciju. Grozījumi likumā paredz, ka no 2025. gada 1. janvāra valsts kompensāciju izmaksā arī par tādiem noziedzīgajiem nodarījumiem, kuri izdarīti aiz neuzmanības un kuru dēļ iestājušās kādas no likumā minētajām sekām. Valsts kompensācija par netīši izdarītu noziedzīgu nodarījumu izraisītajām sekām var pieprasīt persona, kura par cietušo kriminālprocesā atzīta no 2025. gada 1. janvāra, proti, līdz šim par aiz neuzmanības izdarītu noziedzīgu nodarījumu valsts kompensācija cietušajam netika izmaksāta. Ir paredzams, ka, pamatojoties uz ieviestajiem grozījumiem likumā, turpmāk valsts kompensācijas pieprasījumu skaits palielināsies.

3. Pieņemtie lēmumi par valsts kompensāciju

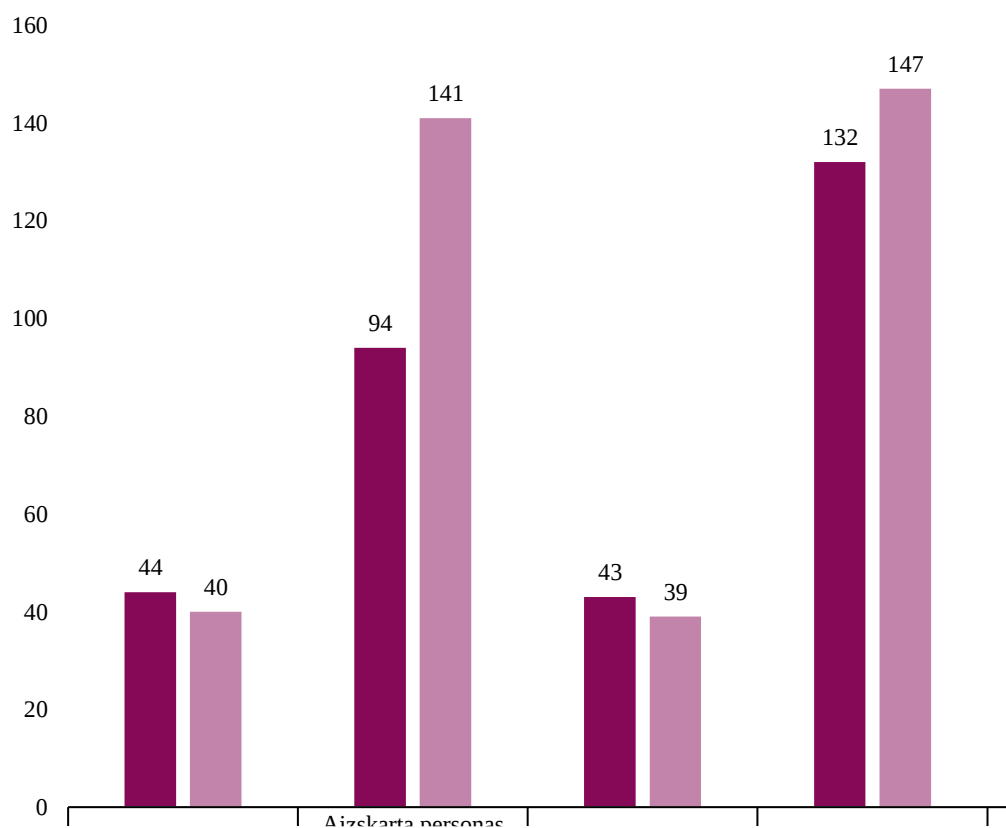

2025. gada I pusgadā pieņemti 368 lēmumi par valsts kompensācijas izmaksu – par 52 lēmumiem (14,13%) vairāk nekā 2025. gada I pusgadā un 55 lēmumi par atteikumu izmaksāt valsts kompensāciju – par 11 lēmumiem (20%) vairāk kā 2024. gada I pusgadā. Kopējais pieņemto lēmumu skaits 2025. gada I pusgadā salīdzinājumā ar 2024. gada I pusgadu ir palielinājies par 61 lēmumu.

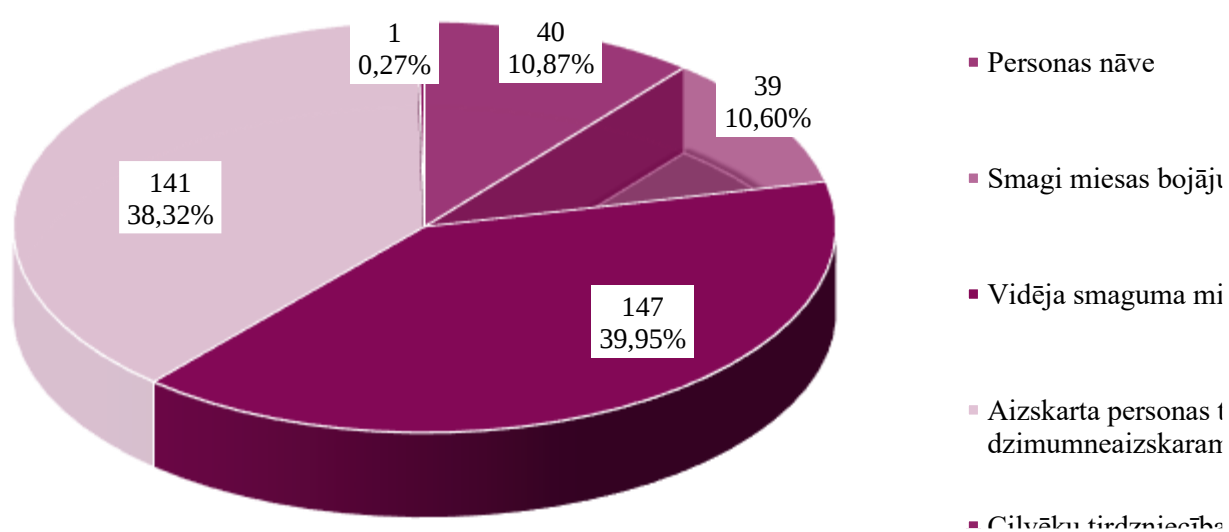
2025. gada I pusgadā ir pieņemti četri lēmumi par valsts kompensācijas izmaksu par noziedzīgu nodarījumu, kura rezultātā aiz neuzmanības iestājusies personas nāve.

4. Pieņemtie lēmumi par valsts kompensācijas izmaksu atbilstoši noziedzīgā nodarījuma sekām

	2024. gada I pusgadā (skaits)	2025. gada I pusgadā (skaits)	pieaugums/ samazinājums (skaits)	pieaugums/ samazinājums (%)
Pieņemti lēmumi par valsts kompensācijas izmaksu (kopā)	316	368	52	14,13
Personas nāve	44	40	-4	-10
Aizskarta personas tikumība vai dzimumneaizskaramība	94	141	47	33,33
Smagi miesas bojājumi	43	39	-4	-10,26
Vidēja smaguma miesas bojājumi	132	147	15	10,21
Cilvēku tirdzniecība	3	1	-2	-200

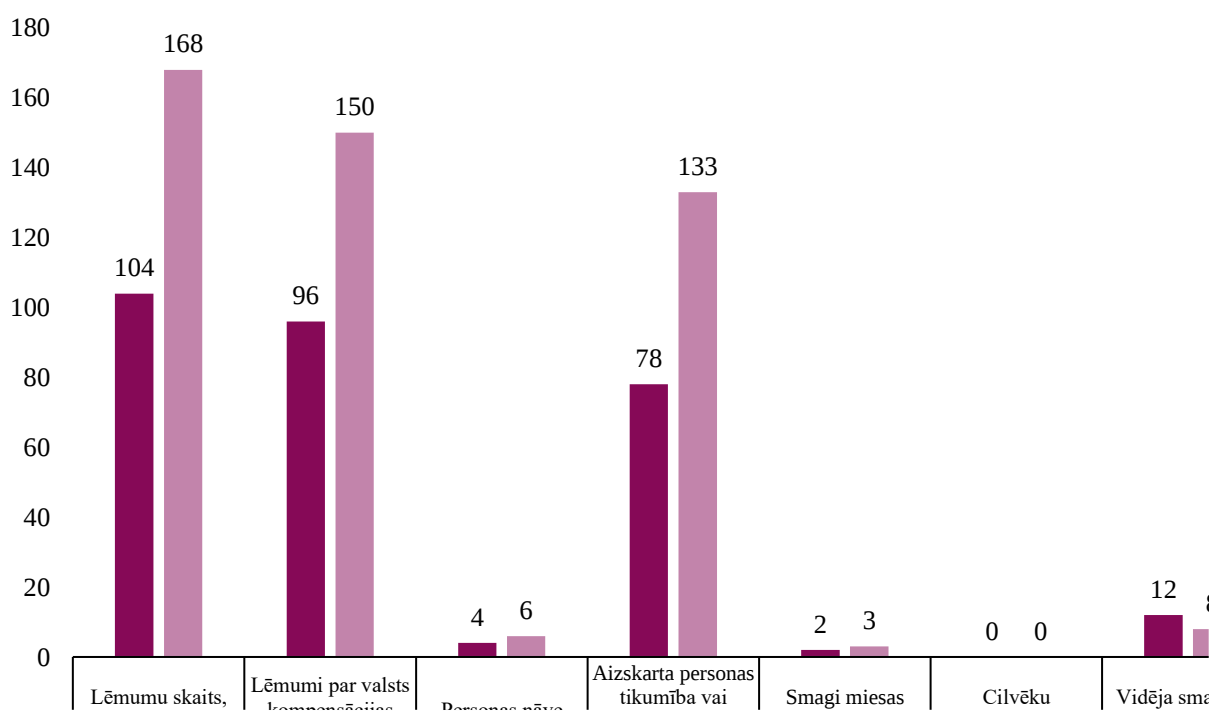

Pieņemtie lēmumi par valsts kompensācijas izmaksu cietušajiem pēc noziedzīgā nodarījuma sekām 2025.gada I pusgadā

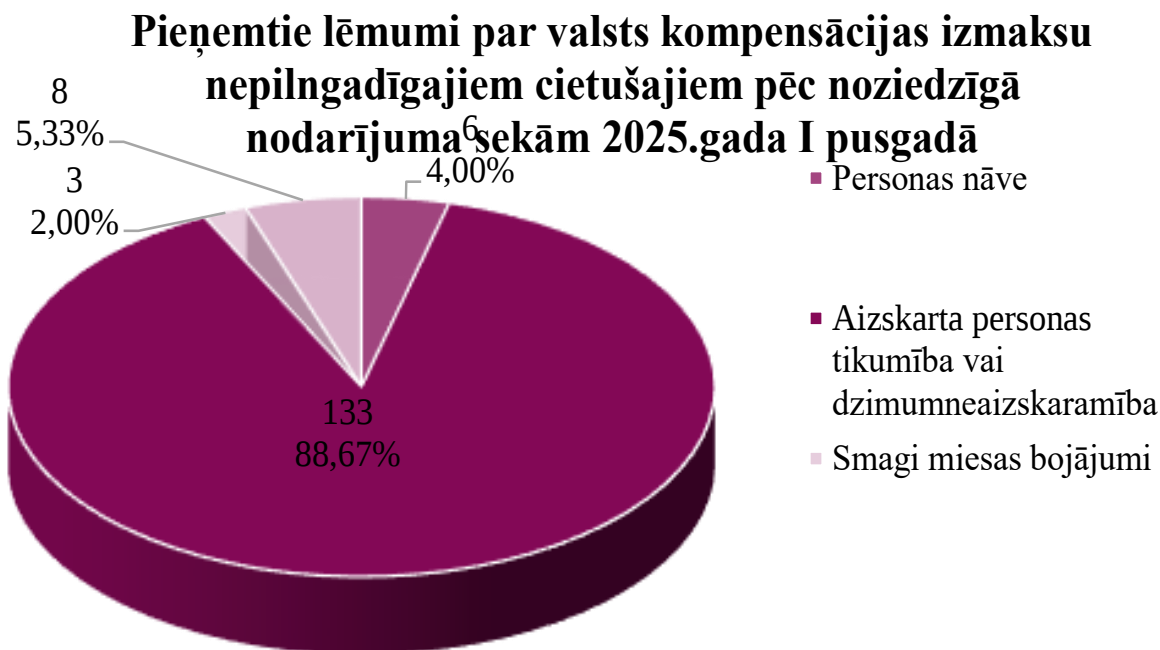

5. Saņemtie valsts kompensācijas pieprasījumi un pieņemtie lēmumi par valsts kompensāciju nepilngadīgajiem cietušajiem

	2024.gada I pusgadā (skaits)	2025.gada I pusgadā (skaits)	pieaugums/ samazinājums (skaits)	pieaugums/ samazinājums (%)
Valsts kompensācijas pieprasījumi	98	129	+31	24,03
Lēmumi par valsts kompensācijas izmaksu un atteikumu izmaksāt valsts kompensāciju	104	168	+64	38,10
Lēmumi par valsts kompensācijas izmaksu, kopā	96	150	+72	48
t.sk. personas nāve	4	6	+2	33,33
t.sk. aizskarta personas tikumība vai dzimumneaizskaramība	78	133	+55	41,35
t.sk. smagi miesas bojājumi	2	3	+1	33,33
t.sk. vidēja smaguma miesas bojājumi	12	8	-4	-50
t.sk. cilvēku tirdzniecība	0	0	-	-
Lēmumi par atteikumu izmaksāt valsts kompensāciju	8	18	+9	50

Salīdzinājumā ar 2024.gada I pusgadu 2025.gada I pusgadā par 36% ir palielinājies nepilngadīgajiem cietušajiem pieņemto lēmumu par valsts kompensācijas izmaksu skaits.

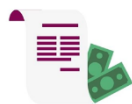

Kopējais pieņemto lēmumu skaits par valsts kompensācijas izmaksu nepilngadīgajiem cietušajiem gadījumos, kad ir aizskarta nepilngadīgā tikumība un dzimumneaizskaramība, 2025.gada I pusgadā salīdzinājumā ar 2024.gada I pusgadu ir palielinājies par 55 lēmumiem, kas ir par 41,35% vairāk nekā 2024.gada I pusgadā. Turklāt 89% no visiem pieņemtajiem lēmumiem par valsts kompensācijas izmaksu nepilngadīgajiem cietušajiem ir tieši par nepilngadīgo cietušo aizskarto tikumību vai dzimumneaizskaramību, kas ir ļoti augsts rādītājs un norāda uz to, ka nepilngadīgie ir īpašā riska grupā, kuru uzraudzība ir īpaši svarīga, lai preventīvi novērstu pret nepilngadīgajiem vērstus noziedzīgus nodarījumus.

Lēmuma skaita palielināšanās izskaidrojama ar dažādu valsts institūciju un nevalstisko organizāciju regulāri rīkotām informatīvām kampaņām, kurās rosina personas nekļūst par noziedzīgiem nodarījumiem, tai skaitā, par noziedzīgiem nodarījumiem interneta vidē, kuros nereti tieši iesaistītas tiek nepilngadīgas personas. Līdz ar to informācijas saņemšanas fakts tiesībsargājošās institūcijās par prettiesiskām darbībām pret personu ir iemesls, lai tiktu uzsākts kriminālprocess un personai rastos tiesības uz valsts kompensāciju.

Sabiedrības informēšana un izglītošana mudina nepilngadīgo vecākus pievērst lielāku uzmanību saviem bērniem, aktīvi iesaistīties bērnu ikdienas dzīvē un komunicēt ar viņiem, iedrošinot un mudinot būt atklātiem, stāstīt par iespējamiem noziedzīgiem nodarījumiem, kas, iespējams, bijis viens no galvenajiem iemesliem, kādēļ valsts kompensācijas pieprasījumu un lēmumu valsts kompensācijas izmaksu nepilngadīgajiem cietušajiem skaits pērnajos gados bijis mazāks un pakāpeniski palielinās.

6. Valsts kompensācijās izmaksātie un piedzītie budžeta līdzekļi

Valsts kompensācijas maksimālais apmērs ir Latvijas Republikā noteiktas piecas minimālās darba mēneša algas (2025.gadā – 3700 euro).

Noziedzīga nodarījuma sekas	Valsts kompensācijas apmērs personai, kura par cietušo atzīta 2025.gadā
iestājusies personas nāve.	3700
- cietušajam nodarīti smagi miesas bojājumi; - noziedzīgs nodarījums kvalificēts kā izvarošana vai seksuāla vardarbība; - aizskarta nepilngadīgā cietušā tikumība vai dzimumneaizskaramība; - cietušais ir tirdzniecības upuris.	3330
- nepilngadīgajam cietušajam nodarīti vidēji smagi miesas bojājumi; - nepilngadīgais cietušais inficēts ar cilvēka imūndeficīta vīrusu, B vai C hepatītu.	2590
- cietušajam nodarīti vidēja smaguma miesas bojājumi; - aizskarta cietušā tikumība vai dzimumneaizskaramība; - vai cietušais inficēts ar cilvēka imūndeficīta vīrusu, B vai C hepatītu.	1875

2025.gada I pusgadā kopējais izmaksātās valsts kompensācijas apmērs - 1 295 965,15 euro.

Cietušajam izmaksātās valsts kompensācijas piedziņa

Izmaksātās valsts kompensācijas piedziņa no noziedzīga nodarījuma izdarītājiem tiek īstenota:

- kriminālprocesa ietvaros;
- stājoties cietušā vietā izmaksātās valsts kompensācijas summas vai tās daļas apmērā (ja valsts kompensācija izmaksāta pēc kriminālprocesa pabeigšanas);
- administratīvā procesa kārtībā, t.i. TA pieņemot lēmumu (administratīvais akts).

Lai īstenotu piedziņu, TA 2025.gada pirmajā pusgadā nosūtījusi kopsummā 474 vēstules, t.sk.:

- pieteikumi pirmstiesas procesā – 147
- vēstule zvērinātam tiesu izpildītājam par kontu – 127
- lēmumi par piedziņu – 31
- pieteikumi tiesvedības stadijā – 156
- stāšanās piedzinēja - cietušā vietā – 5
- piedzenamās summas sadalīšana daļās – 8

2025.gada pirmajā pusgadā valsts budžetā atgūti valsts kompensācijās cietušajiem izmaksātie līdzekļi **238 997,12 euro** apmērā, kas, salīdzinot ar 2024.gada pirmo pusgadu (150 906,89 euro), ir palielinājušies par 88 090,23 euro (+ 58,37 %), kas skaidrojams šādi:

1) sadarbības partneri (zvērināti tiesu izpildītāji, tiesas u.c.) un fiziskās personas lielākoties ievēro Ministru kabineta 2023. gada 3. oktobra noteikumus Nr.553 "Nenodokļu ieņēmumu ieskaitīšanas valsts pamatbudžeta ieņēmumos un atmaksas kārtība", kuri paredz, ka, sākot ar 2024.gada 1.janvāri izmaksātās valsts kompensācijas atmaksai maksājumi jāveic uz Valsts kases kontu Nr.LV05TREL819045814800B. Gadījumos, ja maksājumi, kuri paredzēti izmaksātās valsts kompensācijas atmaksai, ir ieskaitīti kļūdainā Valsts kases kontā, ar iesniegumu ir jāvērsas pie Valsts kases konta turētāja ar lūgumu atgriezt vai pārvirzīt kļūdaini ieskaitītos naudas

līdzekļus. Ņemot vērā minēto, administrācijā nepārtraukti tiek uzraudzīta Valsts kases kontā Nr.LV05TREL819045814800B ienākošo maksājumu aprīte.

2) veicot ikgadējo monitoringa lietu pārbaudi un konstatējot neprecizitātes piedzītājās summās, sadarbības partneriem tiek lūgts sniegt informāciju par piedzītājām summām un nesakritības gadījumā precizēt, uz kuru Valsts kases kontu maksājumi ir veikti, tā kontrolējot piedzītās summas un kļūdaino maksājumu konstatēšanu.

3) no fiziskām personām tiek saņemts vairāk iesniegumu ar lūgumu sagatavot maksājuma grafikus, lai labprātīgi varētu atlīdzināt valsts budžetā izmaksāto valsts kompensāciju cietušajam.

4) 2024.gada 1.oktobrī stājās spēkā grozījumi Civilprocesa likumā, kuros paredzēti grozījumi attiecībā uz ieturējuma apmēru no parādnieka darba algas un tai pielīdzinātajiem maksājumiem. Ņemot vērā Civilprocesa grozījumus, kuru mērķis ir samazināt ieturējumus no parādnieka darba algas un tiem pielīdzinātajiem maksājumiem, fiziskai personai ir liekāka motivācija vienoties ar zvērinātu tiesu izpildītāju par pamatparāda atlīdzināšanu pa daļām.

2024.gada 1.pusgads	2025.gada 1.pusgads	Salīdzinājums EUR	%
150 906,89	238 997,12	+ 88 090,23	+ 58,37

2025.gada 1.pusgadā cietušajiem izmaksāto valsts kompensācijas līdzekļu piedziņa

Mēnesis	Piedzītā summa 2024.gadā (euro)	Piedzītā summa 2025.gadā (euro)	Salīdzinājums +/-	Vidējā piedzītā summa 2024.gadā mēnesī (euro)	Vidējā piedzītā summa 2025.gadā mēnesī (euro)	Salīdzinājums +/-
Janvāris	17380,92	27324,01	+9943,09	137,94	128,28	-9,66
Februāris	19548,53	23824,23	+4275,70	126,94	122,81	-4,13
Marts	25704,93	51732,38	+26027,45	131,82	217,36	+85,54
Aprīlis	27565,49	42140,23	+14574,74	133,17	180,86	+47,69
Maijs	33234	43358,84	+10124,84	170,43	199,81	+29,38
Jūnijs	27473,02	50617,43	+23144,41	154,34	224,97	+70,63
Kopā	150 906,89	238 997,12	+ 88 090,23	143,04	181,06	+38,02

2025.gada pirmajā pusgadā martā budžetā piedzīta lielākā summa mēnesī **51732,38 euro**, mazākā budžetā piedzītā summa 2025.gada pirmajā pusgadā ir februārī **23824,23 euro**.

Vidēji 2025.gada pirmajā pusgadā mēnesī budžetā valsts kompensācijas atmaksai piedzīti līdzekļi **181,06 euro** apmērā, kas, salīdzinot ar 2024.gada pirmo pusgadu, kad vidēji mēnesī tika piedzīti **143,04 euro**, ir palielinājusies par **38,02 euro**.

Valsts kompensācijas cietušajiem nodaļas vadītāja

I.Ozola

Informācija apkopota 26.08.2025.

R.Pārugā, reate.parurga@ta.gov.lv

B.Siliņa, betija.silina@ta.gov.lv